

Ljubljani po tem načrtu za 40 K prikrajšan pri stanarini.

In takemu zakonskemu načrtu vendar ne smemo prisojati tendence, da hoče učiteljstvu regulirati plače na boljše stran.

Opozorjam tudi, da je § 154, zadnji odstavek, v nasprotju s § 56 drž. šol. zakona, ki določa, da se je treba pri pokojnini ravnati po tistih pravilih, ki so veljavna za državne uradnike. Ker je to nekaj okvirni zakon, bi se morali brezpogojno po njem ravnati. Tako je tudi krivično, da stanarinarina vstevna v pokojnino (§ 158.), kakor da bi vpokojen učitelj ne rabil več stanovanja.

V oddelku o disciplinarnem postopanju proti učnemu osebju beremo toliko krutih določb (§ 138, § 142, § 149), toliko prostega polja za možnost discipliniranja (§ 146), tudi nejasnosti (§ 141) ter končno izključitev učiteljskega iz disciplinarne komisije (§ 144), da je naše sodelovanje pri uveljavljanju teh in takih določb absolutno nemogoče!

V zakonu o šolskem nadzorstvu vidimo tudi to pot določbe, ki smo jim principialno nasproti (krajni šolski nadzorniki, § 11. g) in i), § 13. h) in i), § 18), ki smo jih izkušali na korist šoli in ugledu učiteljskega odpravi že v zadnji poslovni dobi deželnega zbora, ki pa kakor v zasmeh in nasprotovanje zopet v tem zakonskem načrtu bijejo v obraz dobri in stalni preosnovi našega šolstva.

Vrhutega pa nam ponuja ta zakonski načrt novo nadzorno valno oblast, po v posebnem §. t. je v § 47., dajanje deželnemu glavarju v vojvodini Kranjski pravico, da se sme vsak čas osebno ali po članu, ki ga on odbere, prepričati o stanju šol v deželi, v ta namen tudi kot poslušalec biti navzoč pri pouku in to, kar bi morebiti opazil, sporočiti predsedniku deželnega šolskega sveta! Določba § 18. in ravno kar citiranega novega paragrafa more imeti za posledico le motenje pouka, torej je brez vsakega praktičnega pomena.

Naravnost kvarno pa utegne vplivati določba § 66., ki praviloma ustanavlja 6-letno šolsko dobo, ki se mora proti njej v interesu naše splošne kulture N. N. S. odločno izreči. Poleg tega pa nasprotuje ta določba tudi § 21. državnega šolskega zakona z dne 14. maja 1869, drž. zak. št. 62.

V § 10. in 14. je prikrajšan učitelj v svoji državljski pravici, ki mu je zajamčena v členu III. državnega osnovnega zakona, med tem ko zastopniku cerkve v § 14. ta pravica ni odvzeta, kar je zopet v nasprotju z bistvom člena II in XIX. državnega osnovnega zakona.

Učiteljstvu pa je možnost resničnega in lastnega zastopstva vzeta z določbo § 38. in § 39. tega načrta, čemur je naša stranka nasprotovala že v pretekli dobi.

V načrtu nadalje pogrešamo zagotovilo absolutne pravičnosti časovnega napredovanja (§ 99., § 114), vidimo pomanjkljivost v § 104., nepopolnost v § 111., čujemo govoriti o meščanskih osem razrednih šolah (§ 110., § 111.), ki jih sploh ni — tako da dela ves načrt vtisk hitrega in površnega dela, ki ima tendenco protekcije in nad vse pričakovanje do skrajnosti brušene osti!

Ker ne uvaža nikjer opravičenih želja učiteljev-vojakov ter zameta vsa leta pred usposobljenostjo (§ 159.), zato je v celoti in posameznostih nesprejemljiv za nas!

Kar se tiče naših zahtev, so te dobile izraza v izenačenju učiteljic z učitelji in v pasivni volilni pravici učiteljic. Ali teh dvoje pravic je v primeri z vsemi drugimi slabostmi kakor plamen sveče, ki ga ni videti v sijajni solčni luči.

Iz teh razlogov za ta načrt ne bom glasoval in se podrobne debate — ako ostane vse neizpremenjeno, kakor je v načrtu — ne morem udeležiti.

* * *

V specialni debati je padel predlog, naj se plače učiteljstva izenačijo plačam državnih uradnikov in ostane enakost učiteljic z učitelji.

Sprejete so bile temeljne plače:

I. razred	2000 K
II. "	1700 "
III. "	1400 "

Namesto petletnic se sprejmo triletnice (deset) po 100 K; pri oženjenih, če niso žene učiteljice, po 160 K. Stanarina: v Ljubljani za voditelje 700 K, če so oženjeni 850 K, zunaj Ljubljane v mestih, trgih in industrijskih krajih 450 K (oženjeni 550 K), drugod po deželi 250 K (oženjeni 350 K). Ostalo učiteljstvo v Ljubljani 500 K (oženjeni 700 K). — Provizorični dobi 800 K adjuta, oni z usposobljenostnim izpitom 1200 K.

Popoldne ob 4. se seja nadaljuje.

Uvažujte!

Od somišljenika in dolgoletnega naročnika smo prejeli to-le pismo:

Polemika v „Učiteljskem Tovarišu“ mi ni všeč. Pri drugih stanovih ni kaj takega. — Če hočejo nekateri „mladi“ dati nasvete, naj jih pismo pošljejo upravnemu odboru Zaveze pred njenim zborovanjem. Če so nasveti dobri, jih bomo gotovo vsi uvaževali in sprejeli, če bodo pa taki, kakršni so bili oni lansko leto glede „Učit. Tovariša“, pa jih bo večina odklonila.

Z javno polemiko pa dajemo svojim nasprotnikom — prijateljem nam ni nihče — samo orožje v roke, ki ga bodo ob prvi priliki porabili proti nam. To bo bič, ki si ga s to polemiko sami spletamo in v boju za naše skupne interese osiveli in zaslužne tovariše, ki so zaradi nas marsikaj pretrpeli, pomagamo bičati, ker jih menda nasprotniki še premalo tepo!

Naši zaslužni in delavni voditelji naj se kar v zmljo pogreznejo, Zaveza se naj razpusti, saj nima programa...

Sram me je, da je tako!

Oprostite, da tako pišem, a verjemite, da me žalosti. Kar smo s trudom in žrtvami sezidali, naj Zavezariji sami podero, kar niso mogli podreti in razrušiti naši sovražniki!

Temu pismu nimamo ničesar drugega pristaviti, nego samo apelujemo na razsodnost z vzklikom: Uvažujte!

Družba sv. Mohorja in učiteljstvo.

Že dva dopisnika sta se oglasila v zadnjem času v „Učit. Tovarišu“ glede na stališče učiteljstva napram Mohorjevi družbi. Dovolite, tovariši urednik, da tudi jaz povem svoje mnenje v tej zadevi!

Znano je pač vsem, gotovo pa najbolj duhovščini, da so bili učitelji svoječasno navdušeni podporniki Družbe sv. Mohorja. In ravno učiteljstvo ima največ zasluge na tem, da se je Družba pospela do tako impozantnega števila članov, kakršnega ne šteje menda nobena podobna družba v vsej državi.

Učiteljstvo je ravno tisti činitelj, ki je slovenski narod dvignil v izobrazbi tako visoko, da ima takorekoč najmanj analfabetov izmed vseh narodov naše države.

Ko bi ne bilo učiteljstva, bi bil naš narod še danes na taki stopnji omike, kakor tedaj, ko so se neučitelji imeli šolo v oblasti in je bilo takrat na deželi čez 80% analfabetov. Pa tudi neposredno je učiteljstvo vplivalo, da je Družbi pristopilo tako ogromno število članov. Marsikateri učitelj — pisatelj je z leposlovnimi in znanstvenimi spisi zalagal Družbo. Učitelji so nabirali člane od hiše do hiše. Spominjam se, da me je župnik naprosil, naj se potrudim, da nabereim v svojem službenem kraju vsaj nekoliko članov za Družbo. Ker je bil župnik bolehen, ni mogel tega storiti, in drage volje sem prevzel to nalogo ter dosegel z neumorno agitacijo, da je pristopilo Družbi čez 60 članov, a v prejšnjih letih ni bilo v dotični vasi niti 10 oseb vpisanih v Družbo.

Čez nekaj let sem prišel v službo v gorsko vas, kjer se je pečal ondodni župnik bolj z živinorejo nego z drugimi opravili. Pasel je poleg brumskih krščanskih ovčev tudi svoje lepo rejene cike in se ni zanimal, a še manj brigal za Družbo sv. Mohorja. In zopet sem hodil od hiše do hiše ter nabiral člane za Družbo.

Tako je delalo učiteljstvo tlako za ono družbo, ki je v zahvalo z znanimi pamfleti proslavljala svoje podpornike. Grda nehvaležnost in umazanost diči v tem oziru Družbin odbor!

Zategadelj je dolžnost vsakega učitelja in vsake učiteljice, ki drži kaj na stanovski ponos, da ne dela več stafaže taki družbi, ki pita v zadnjih letih naš narod skoraj zgolj s čtivom neprebavne vsebine, namesto, da bi ga izkušala kulturno dvigniti z leposlovnimi in znanstvenimi spisi. Naša deviza bodi takemu ravnanju primerna!

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem.

V okoliščini od 16. febr. t. l. smo Vas opozorili, da ste pripravljeni na event. demonstr. zborovanje, ki bi ga bil sklical Lehrerbund. Danes pa Vas obveščamo, da se tako zborovanje zaradi sklepa Lehrerbundove seje, ki se je vršila v sredo, 18. febr., od 8. do polu 1. ure ponoči ne bo vršilo, in sicer ker bi to stalo ogromne vsote in ker bi na tak način mogoče izsiljena regulacija ne mogla biti kaj popolnega. Čas je prekratek, povrh pa še dežela nima izplačanih državnih predodkazov.

Lehrerbund je sklenil, naj tovariš dež. poslanec Otter v tem zasedanju predlaga, da ima deželni odbor do prihodnjega zasedanja izdelati našim zahtevam primeren plačilni

zakon; od tega zasedanja pa se zahteva odprava tretjinenja definitivnih podučiteljskih let.

V četrtek, 19. februarja, se je podal ves Bundov odbor — tudi Sloveoci — v dežel. zbornico, kjer so konferirali z načelniki vseh klubov ter dobili zagotovilo, da dobimo v jeseni ali prihodnjo pomlad moderni plačilni zakon; tudi so obljubili odpravo tretjinenja podučiteljskih let.

Situacija za nas je precej ugodna, potrebno nam je previdno postopati in ne forcirati naših zahtev.

Vodstvo.

Mladim Tolmincem!

Mlajše učiteljstvo se je začelo živahno gibati. Ono noče lenariti, ampak hoče napredovati z duhom časa, hoče se izpopolnjevati. Učiteljski stan ima mnogo sovražnikov, ki se zaletavajo vanj in ga izkušajo ponižati, ugonobiti. Kdo pa stopi tem sovražnikom nasproti, ako ne mladina? Mladi, krepki fantje in možje se ne bojijo ran. Oni hočejo zmagati, ali pa v tem krutem boju pasti.

Tudi mi Tolminci nimamo ravno preveč prijateljev. To nam kaže sedanjost, še jasneje pa nam bo pokazala bodočnost. Ali bomo tedaj popolnoma brezskrbno, razkropljeni kakor smo, čakali, da nam jih začnejo nakladati? Kajne, popolnoma mirno bomo sprejeli vojaških petindvajset, pa bomo rekli: Bog plačaj! Vse kaže, da bo res tako. Naše učiteljsko društvo obstoji, a do sedaj spanje pravičnega. Nobenega ni, ki bi nas začel cukati za rokav. Mladi in stari krepki spimo, da se sliši naš monotoni glas daleč naokolo.

Kaj pa je krivo, da ravno mi Tolminci, bivajoč v svežem planinskem zraku, tako lenarimo? Na Tolminskem nas je nastavljenih 92 učiteljev in učiteljic. Ko je pa sklican kak sestanek — kar se pa jako pogosto zgodi — tedaj se zbere v izrednem slučaju ogromna množina 1—15 oseb. Kaj ne, to je stanovsko zavedna in organizirana četa! O jerum, jerum, Bog se nas usmili! Ali je dovolj, ako pošljemo vsako leto one tri kronice blagajniku našega društva (ako sploh kdo kaj pošilja)? Do sedaj nam je bilo to dovolj, za naprej pa to ne sme več biti. Ne zvrčajmo krivde eden na drugega, temveč trkajmo se na prsa, recimo: „Mea culpa, mea culpa!“ in poizkušajmo se popboljšati. Na noge, mladina, ker zunaj je dan! Na noge vi vsi, ki še čulite mladeniško kri v svojih žilah in kaj ljubezni do učiteljskega stanu v svojem srcu! Na noge posebno ti, mladina, ker bodočnost je mladine!

Tovariši, ne hudujte se na te vrstice, potreba je, da spoznamo sami sebe!

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje v četrtek, dne 5. marca t. l. ob pol 11. uri v okoliški šoli v Celju.

Dnevni red:

1. Zapisnik.
2. Poročilo računskih pregledovalcev.
3. Volitev delegatov za Zvezo.
4. O sanaciji Zavezinega dolga.
5. O načrtu za novi Zavezin poslovnik.
6. Druge društvene in organizacijske zadeve.
7. Še nekaj opomb o naši vzgojni nalogi; podava podpisani.
8. Vprašalna skrinjica, predlogi, slučajnosti.

Prosim, pripravite se za posamezne točke dnevnega reda, pridite k zborovanju vsi in sicer točno. Ne smajo: eden za vse, ampak tudi: vsi za enega! Nujno vabi Franc Brinar, t. č. predsednik.

Slovenjebistrsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 5. sušca 1914, ob pol 10. uri predpoldan v Slov. Bistrici v hotelu „Avstrija“ ob nastopnem vzporedu:

1. Citanje zapisnika o zadnjem zborovanju.
2. Dopisi in društvene zadeve.
3. Volitev delegatov za letošnje Zvezino zborovanje v Mariboru in za Zavezino v Pulju.
4. Predavanje tov. Gselmana; tema: Ljudskošolski učitelj; njegova naloga in predizobrazba.
5. Slučajnosti.

Polnoštevilne udeležbe članov pričakuje odbor.

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, 12. marca ob pol 3. uri popoldne na Gomilskem.

Dnevni red:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. Ob 40letnici „Sav. učitelj. društva“ poroča tov. I. Jakše.
4. Poročilo odbora glede praznovanja društvene 40letnice.
5. Volitev delegatov za zborovanje Zveze.

6. Volitev delegatov za zborovanje Zaveze.

7. Slučajnosti.

Upamo in pričakujemo, da se udeleži tega zborovanja vse učiteljstvo vranskega okraja. Na tem zborovanju se nam bo podala kolikor mogoče jasna slika o 40letnem delovanju „Sav. učit. društva“. Točno ob 1. uri se vrši pevska vaja. Tovarišice pevke in tovariši pevci naj store v polnem obsegu svojo dolžnost!

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem je imela v nedeljo, dne 15. februarja odborovo sejo, katere glavni namen je bil, zavzeti stališče napram regulaciji naših plač ter določiti potrebno za letošnje delegacijsko zborovanje in občni zbor.

Glede prve točke se zavzame Zveza za to, da se uravnajo plače učiteljstva po plačah državnih uradnikov skup. C. Lehrerbundov osnutek za izboljšanje plač ima toliko hib, da bi moral biti popolnoma predelan.

Zveza se izreče za od Lehrerbunda name-ravano demon. zborovanje ter deputacijo k vladi, a morajo v deputacijo biti zastopani slov. učitelji; sploh se zahteva od Lehrerbunda, da v vsako deputacijo povabi tudi predsednika naše Zveze. — Postopanje slov. odbornikov Lehrerbunda v sejah za razdelitev draginjske doklade 1914 se vzame z odobrenjem v znanje.

Letošnje Zvezino delegacijsko zborovanje se vrši na Velikonočni pondeljek ob 3. uri popoldne v Mariboru, občni zbor pa drugi dan, v torek, ob polu 10. uri istotam. Potrebne predpriprave izvrši Mariborsko učiteljsko društvo. Na obč. zbor, pri katerem govori tov. Požegar ter bo naprošen za predavanje tudi ravnatelj Schreiner, povabimo tudi mariborske učiteljske člane.

Okr. društva naj v svojih zborovanjih meseca marca razpravljajo o sanaciji Zavezinih listov ter o Zavezinem „Poslovnem redu“; o prvi točki naj pošljejo tozadevne predloge tovarišu Černeju v Griže, o drugi točki tov. Brinarju v Gotovljah, in sicer najmanj do 1. dne aprila. Pri deleg. zborovanju govorimo tudi o temah, ki bi naj prišle na dnevni red pri Zavezini skupščini.

Zveza je sklenila predlagati, da prevzame izdajo Roč. zapis. Zaveza v lastno režijo, nadalje se naprosi uredništvo „Tovariša“, da se pred objavo dopisov, kakršnih je bil v 4. šte. „Tovariša“ iz mariborskega okraja, obrne po informacije pri Zvezinem, ali pri predsedniku dotičnega okrajnega učiteljskega društva.

Društva je opozoriti, da naznanijo vodstvu najmanj do 1. aprila število članov, odbor, delegate, plačajo vsaj nekaj članarine in davek v obrambni sklad. — Imenik učnih oseb brez službe je poslalo do sedaj še komaj eno društvo.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje dne 5. marca 1914 točno ob 10. uri po sledečem redu:

1. Dopisi od Zveze, od Zaveze.
2. Poročilo o porabnosti Krulčeve ter Widrove Začetnice.
3. Poročilo o ukrepih Lehrerbunda v zadevi urav. uč. plač.
4. Slučajnosti.

Prosim šolska vodstva, da naberejo darove za obrambni sklad ter mi vpošljejo zneske z imenikom darovalcev. Za danes sta to storili 2 šoli.

S tovariškimi pozdravi

Požegar, t. č. nač.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v nedeljo, 1. marca 1914 ob 10. predpoldne v ptujski okoliški šoli s sledečim vzporedom:

1. Vplačevanje udnine in davka za obrambni sklad.
2. Poročilo tovarišice blagajničarke za 1. 1913 in volitev 2 pregledovalcev računov.
3. Predsednikovo poročilo o uspehu okrožnice z dne 10. februarja.
4. Kako povzdigniti gmotno stanje Zavezinih listov, zlasti Uč. Tovariša in Popotnika. (Zavezina okrožnica št. 176.)
5. Zavezina okrožnica št. 177 v zadevi sestave dnevnega reda za 26. skupščino v Pulju.
6. Zvezina okrožnica z dne 16. febr. in volitev delegatov za delegacijsko zborovanje o Vel. noči v Mariboru.
7. Slučajnosti.

K točni udeležbi vabi

Ogorelec, t. č. predsednik.

Književnost in umetnost.

Popotnik, XXXV. Št. 2. Vsebina: Regina Gobec: Enorazrednica. — D. Humek: Pouk v geometriji in geometrijskem risanju na meščanski šoli z ozirom na vsakdanje življenje. — Pavel Flere: Zemljepisje v delovni šoli. — Erze: Meteorji. — Književno poročilo. — Razgled. — List vsem pedagogom in ljubiteljem znanstva toplo priporočamo!